

Kakuk Tamás BRINGANAPLÓ FOLYAMKILOMÉTEREK

 ligetmuhely.com/bringanaplo-folyamkilometerek/

Ráírás: [Rába György](#) | [Filozófusok kerékpáron](#)

A kitárt szárnyú ablakból látni a linzi nitrogén-előállító gyár tornyait. A lángok áldozati tűzként szöknek fel az esti égboltra. A hőség éjszakára sem csökken. A fából készült falak ontják magukból a forróságot. A Dunához közeli Steyregg moteljében minden természetes anyagból készült. Közel száztíz kilométert tekertünk le egy nap alatt. Most összeszorított fogakkal és kényszerű nyújtógyakorlatokkal küzdök az izomgörcsökkel. A trikó és nadrág kimosva szárad a ruhafogason. Turkálok a bringa csomagtartójáról lecsatolt táskákban. Nem találok a holnapi váltóruhát. Egyetlen mozdulattal kiborítok mindent a padlóra. Ezzel megszűnik az otthon összeállított lista, mit hol találok a rekeszekben. Biciklis barátom a szomszéd szobában alszik. Én az ágyon fekvé bámulok ki a sötétbe. A távoli lidérces lángnyelvek álomba ringatnak.

*

Kintről kopogó léptek az utcaköveken. A gázlámpák alatt megtermett alak imbolyog. Komor pofaszakállas arcát nem ismerem. Befordul az első kapualjba. Kis idő múlva az egyik harmadik emeleti ablakfüggöny mögött világosság támad. A férfi lúdtollat hegyez a hatalmas íróasztalnál. A dolgozószobában biedermeier bútorok. A szekrények a házigazdához hasonlóan zömökök, nagy testűek. A sima homlokzat alatti párkányukon szétszórt ételmaradék. A padlón sorakozó borospalackok viszont katonás rendben várják a másnapi takarítást. A sokfiókos sifonér mellett ülő Adalbert Stifter komoran mered a papírra. A sorok szaporodásával arcvonásai egyre lágyabbak lesznek. Az ifjúság saját korlátlanságát és a jövő végtelenségét látja a költészetben, ez pedig eltakarja a fogyatékosságokat, és pótolja a hiányt. Azt költi bele a műalkotásba, amit saját szívében él át. Ezért jelentősen különböző művek egyformán képesek magukkal ragadni az ifjúságot, s hogy fiatalon a legvégső nagyság termékeit sem tudjuk megérteni, ha azok nem az ifjúság virágzásának tükröződései.

*

A kerékpáros túra után évek múlva találkozom a szöveggel. A leeresztett redőnyű nappaliban a ventilátor óvatos örvényébe merülök. Kinn kitartó kánikula tombol. Szentkuthy Miklós *Frivolitások és hitvallások* című vaskos önéletrajzi könyve a kezemben. Komótosan haladok a mondatfolyamok áradásával. Néha fennakadok a számomra ismeretlen zátonyokon. Ezek egyike *A Der Nachsommer*, amit Halász Gábor ajánlott a betűre örökké éhes Prae szerzőjének. Németül olvasták, magyar fordítás majd csak a harmadik évezred tizenegyedik évében készül el. Nyárutó, mint a nagy kaland indulásakor. A súlyos biciklistáskákkal terhelt gépeket hajnalban taszigáljuk fel a nemzetközi gyorsvonatra. A cél a Donauradweg-Passau bis Wien – Rajka útvonal teljesítése.

*

A Westbahnhofra érkezik a szerelvény. A zürichi gyorsal tovább Welsbe, ott újabb átszállás Passaubá. Magyarországon nem vásárolható osztrák biciklijegy. A vasúti pénztárnál most fogyott el. Toporgunk a kerékpárokkal a peronon. A tandemmel érkező magyar ifjú pár nőtagja németül gyözködi a vasutast. Ha lekésik a svájci csatlakozást, csak két nap múlva lesz vonatuk a franciaországi Carcassonne-ba. A poggyászkocsi rezzenéstelenül ismételteti: ha marad hely. A hosszú hajú lány arcán némán folynak a könnyek. A barátja felhős kedvvel támaszkodik a tandemre. Hirtelen messzire kerül tőlük Európa legszebb középkori vára, amit a frankok a 12. században építettek. Szent Lajos és Merész Fülöp erősítette meg bevehetetlen erőddé. Szép Fülöp idején a harcokban megrongálódott román templomot gótikus katedrálissá építették át. A településről az Aude folyó boltíves hídjá vezet a vár kapujáig.

*

A Dreiflüssestadt egyszerűen szép. Az Illz folyón kajakosok edzenek az alagút után, mielőtt torkolata elérné a Dunát. Az Inn hiába bővebb áradású, mégis a Duna viszi tovább a vizét. Szállásunk nyitott ablakán beáramlik a folyó hűvös légáramlata. Mégis éberen alszunk. A jochensteini vízerőműig a bajor erdő természetvédelmi területén nyomjuk a pedált. A műszaki létesítmény a bánhidai erőmű régi gépházára emlékeztet. Kerámiakockás padozatba süllyesztett, színesre festett turbinák, az alsó szinten szivattyúk, tolózárak, fenn a nyugodt és izgága mutatók a műszerfalban. Apámon tiszta, fakókék munkásruha, jókedvűen nevet rám. A kezében gyapotcsomóval az olajfoltokat törölgeti. Nyaralni visz minket az üzemudvarról a kisbusz. Anyám vajjas kenyeret csomagolt tízóaira, a két karéj között vékonyra szelt zöldpaprikával. Sátorban fogunk aludni a gyári üdülő kertjében. Még soha nem láttam a Balatont. Az erőmű hűtőtávjában fürdünk nyaranta, amit mindenki Centrálénak hív. Nyugati csücskében zsilipeken zubog át a felesleges víz, ezzel táplálja a Dunáig kanyargó patakot. Most évtizedekkel később a folyam felső szakaszán újra olyan izgatott szabadságot érzek, mint a gyerekkori nyaraláskor.

*

A hegyek közé szorított keskeny folyóvölgyet az aschachi vízi erőmű zárja, innen kiszélesedik a Duna. Már a kilométerek és a kormányra rögzített sebességmérő rabjai vagyunk. Az enyhe ellenszélben szóltanul tekerjük a pedálokat. Az ottensheimi vízi erőmű gátján kelünk át a túlsó partra. A felduzzasztott folyam a betonmonstrum gyomrában óriási robajjal pörgeti a turbinalapátokat. A zsilipkamrák riasztó mélységei üresen ásítanak. A túlsó oldalon a mesterségesen kialakított holtágban evezőspálya. A nagy melegben mozdulatlan víztükröt két-három kajak karcolja. A naplementével érjük el Linzet. Elgyötörtén pedálozunk Steyregg moteljéig.

*

A bicikliút rövid szárazföldi kitérő után Mauthausennél tér vissza a Dunához. Az épületek a középkorból eredő múltat idézik. Az üzletekben és kávéházakban hétköznapi forgalom. A nyári verőfényben nem létező sötét felhőként mégis ránk vetül a hajdani megsemmisítő tábor árnyéka. Az embertelenség korának legkisebb lágerét kényszerítették az itt élőkre. Mit jelent ez a szó, hogy legkisebb? Szabad-e kimondani ott, ahol százezernél több embernek vették el az életét. „Abból, amit azután elmondtak, lényegében annyit vettem ki, hogy 'a gyászír valódiságában, sajnos, nem kételkedhetünk', mivel ez 'volt bajtársak tanúságán alapszik', akik szerint apám 'rövid szenvedés után hunyt el', egy 'németországi táborban', amely azonban tulajdonképp ausztriai területen fekszik, no... hogy is hívják... ejnye, s mondtam: – Mauthausen – Mauthausen! – örvendtek meg arra, majd komorodtak el ismét: – Igen, úgy van.” – Kertész Imre írja ezt a *Sorstalanságban*.

*

A táskákat lepakoljuk a csomagtartóról. A legkisebb fogaskerékre váltunk a biciklin. Kiacasztjuk a fékpofákat, kinyitjuk a villánál a gyorsárat. Kicsit hátra húzzuk a váltót, így a bicikliláncot könnyen leszedjük. Kezeink reménytelenül olajosak lesznek. Kicsúsztatjuk a kereket a vázból. Az egyik gumileszedőt becsúsztatjuk a felni és a külső gumi pereme közé. A másik gumileszedővel kis lépésekben átemeljük a gumi peremét a felni oldalán. Egy idő után könnyedén végig tudjuk húzni körbe a szerszámot. Jön a következő perem is, ugyanebben az irányban. A külsőt kívül-belül átnézzük, a régi helyett jöhet az új belső. Fújunk bele egy kis levegőt, hogy legyen tartása. Beillesztjük a külsőbe, majd a szelepnél kezdve helyére pattintjuk. Visszaállítjuk az eredeti állapotot. Az otthon

gyakorolt limitidőn belül vagyunk. Tekerünk tovább.

*

Az ipartelepek elhagyott útjain közelítünk a melki apátságához. A túránk során látott legnagyobb látszó vízi erőmű zárja le a láthatárt. Közben elborul az ég. Sötét viharfelhők követnek minket. Menekülünk a nyári zivatar elől. Fedél alá kell húzódnunk minél előbb. Nem találunk szállást. Irány a híd, a másik parton kell szerencsét próbálnunk. A meredek szerpentinén három emelet magasba toljuk a bringákat. Megérkezik a vihar előszele. A legnagyobb áttétellel teperünk, alattunk irdatlan mélység. Az erősödő szellőkésekben kódorgunk Emmersdorf kihalt utcáin. Végre találunk kiadó szobát az egyik házban. A tárolóba tesszük a kerékpárokat. A csomagokkal föltrappolunk az emeletre. Ekkor szakad le az ég. Izzadtan, porosan hátra vágjuk magunkat az ágyon. Megkönnyebbülten hallgatjuk a szemközti istállóból a tehének ijedt bőgését.

*

Másnap ismét váratlanul érkező zivatarfelhők noszogatnak az úton. Gyorsan érünk Kremsbe. Elővigyázatosságból menedéket keresünk a városkapu boltíve alatt. Közel egy órát várakozunk, hogy elálljon a nyári zivatar. A Steiner Tor szűk átjárójából mintha kamerán keresztül néznénk az esőverte, üres korzót. A megemelt híd után hurokkanyar fordít minket Tulln felé. A Duna gátján haladunk az altenvörthi vízi erőműig. A legnagyobb teljesítményű ilyen osztrák létesítmény. A Duna medrét is átrendezték az építések. Miközben morfondírozunk a vízi erőművek hasznáról, káros környezeti hatásairól, elérjük a zwentendorfi atomerőművet. Népszavazás akadályozta meg az üzembe helyezést. A hetvenes években 5,2 milliárd schillingbe került a beruházás. A száztíz méter magas kémény így lett a sikeres tiltakozás felkiáltójele. Az ellenzők az elhasznált nukleáris fűtőanyag elhelyezésének megoldatlanságára hívták fel a figyelmet. A kész erőművet a tulajdonos cégek csendesen leszerelték. A reaktor alkatrészeit az azonos tervek alapján épült németországi erőművekbe építették. Az alsó-ausztriai energiaszolgáltató vállalat a kétezres évek közepén vásárolta meg az erőművet. Ezer napelemet helyeztek el az udvaron és az épületek homlokzatán. Elkezdődött a környezetbarát energia betáplálása az osztrák elektromos hálózatba.

*

Tullnban a Marcus Aurel téri középiskolai kollégium tornaöltöző szagú szobájában hajtjuk álomra fejünket. Megérkezéskor a bicikliket az udvaron lemezekből összecsavazott ideiglenes raktárba toljuk. Szívet melengető látvány az ott sorakozó százötven-kétszáz színes, jobbnál jobb kerékpár. A Duna-parton megnézzük a Nibelungkutatót. A feliratból kisilabizáljuk, hogy köze van Attila hun fejedelemhez. Sötétben ballagunk a kihalt utcákon. Előttünk az ifjú Egon Schiele árnyéka imbolyog. A tévék kékes fényei villognak a redőnyök mögül. A biciklisták kimerülten szuszognak a diákszállás emeletes ágyain. Nem hallják, ahogy az európai keresztény seregek átkelnek a folyón, hogy felszabadítsák a török ostrom alól Bécsset. A kéttornyú templom anyakönyvét az 1683-as évszámnál hajtja ki a plébános.

*

Hűvös a reggel, amikor rákanyarodunk a bécsi kerékpárútra. A Duna egy újabb vízi erőmű miatt szinte tóhoz hasonlít. A greifensteini házak fölött a küzdelmes történelmi idők jelképe a vár. Klosterneuburnnál már célegyenesben vagyunk. Az Ágoston-rendi apátság Mátyás király idején magyar kézen is volt. A bécsi külső kerületek utcáin kékre festett biciklisávok védenek minket az autósoktól. Telepek, raktárak, kikötők váltják egymást. Vasúti vágányok fölött kelünk át, magabiztos olaszok szélárnyékában érünk be a Duna-csatorna melletti Uránia csillagvizsgálóig. Nem követjük őket a Ringre, így nem látjuk a Klimt múzeumot sem. Klimt nemcsak a szecesszió nagymestere, de Egon Schiele atyai jó barátja is volt. Nagy nehezen kijutunk a Práterhez. A büfés hölgy szlováknak néz bennünket. Kalandos ösvények vezetnek a szélesebb aszfaltozott útra. A bécsiek itt bicikliznek, görkorcsolyáznak, futnak és sétáltatják a kutyáikat. Szűk szerpentinén jutunk fel a Duna-híd alá függesztett kerékpáros hídra. Szinte a levegőbe lógva tekerünk át a túlsó partra. Fejünk felett dübörög a zsúfolt közúti forgalom.

*

A Bad Deutsch-Altenburg-i szürreális szálláson csak mi vagyunk vendégek. Jóval éjfél után kopogó menetelést hallok. Találgatás közben visszazuhanok az álomba. A hainburgi hídon nyomom a pedált. A vízi erőművek miatti folyamszabályozás eredményeként kisebb felhőkarcoló magasságából nézek a mélybe. Az acél és feszített vasbeton építmény végtelen hosszúságúnak tűnik. A nyílegyenes bicikliút korlátja csípőmagasságban van. A másik felén erős fémháló zárja el az átjárást a közúti forgalomba. Egyre jobban elhatalmasodik az érzés, hogy soha nem érek át a túoldalra. A magaslaton lévő hainburgi vár és a szürke betonút között ugrál a tekintetem. Izzadtan ébredek. A szobában az esti rendetlenség. Szerteszét a ruhák, kulacsok, csokoládék, trikók. Még tart az éjszaka.

*

A sötétben lovak patái csattognak. A közeli lovasság táborához igyekezhet a kései járőr a kihalt korzón. Közömbös arccal kerülgetik a nagyméretű cserepekben kihelyezett virágzó leandereket. A lovasok az itt állomásozó Apollinaris légió castruma mellett kaptak helyet. A Classis Flavia Pannonica dunai flotta első hajórajja az előző napon kötött ki a folyóparton. A katonai tábortól nyugatra felépült városban nyugalom honol. A hegytetőn Jupiter-szentély. A Borostyánút-menti településen császárkonferenciát is tartanak. Az uralkodók megegyeznek a birodalom négyfelé osztásáról. Még nem láthatják a negyedik századi barbár hadakat. Támadásaik döntik romlásba felső Pannónia fővárosát. Sokáig csak azok találkoznak Carnuntum nevével, akik kézbe veszik Marcus Aurelius *Elmélkedések* című művét. Második könyvét itt jegyezte fel a germán háborúk idején.

*

Gondold meg, mióta tétovázol már, hányszor kaptál az istenektől haladékot, s nem használod ki! Egyszer már rá kell eszmélned, hogy milyen az a világregd, amelynek része, vagy milyen az a világot kormányzó elv, amelynek kisugárzása vagy, s hogy kimért az idő, és ha kedélyed derítésére nem használod fel, elszalad, s nincs több lehetőség. Minden órában szigorúan tedd fel, hogy mindenkor ügyeidben római és férfi módjára pontosságra törekvő, mesterkéletlen méltósággal jársz el, s hogy minden más elfogultságtól megszabadítod magad. Ezt eléred, ha minden tettetted úgy intézed, mintha az volna az életben az utolsó: minden léhaság, józan megfontolástól elvonatkozott szenvedélyesség, képmutatás, önzés, sors elleni zúgolódás nélkül. Látod-e, milyen kevés kell ahhoz, hogy boldog, szinte az istenekéhez méltó életet élhessünk! Mert aki ezt betartja, attól az istenek sem kívánnak többet. Hány-nak-vetnek a külső események? Találj már rá időt, hogy valami jót tanulj, s szüntesd be az ide-oda kapkodást. De vigyázz, nehogy valami más tévelygésbe bonyolódj! Mert balgák azok, kik sűrögve-forogva belefáradnak az életbe, s nincs határozott céljuk, ami felé minden törekvésüket és egész eszmevilágukat irányítanák.

*

Keservesen tapasztaljuk meg, hogy kiváló helyre telepítették a környezetbarát energiát termelő szélenergia-termelőket. A borult égbolt alatt éles ellenszélben igyekszünk előre. A kihalt táj keskeny betonútjának párhuzamosa elvész a távolban. A síkságon a szélkerekek suhogása erősíti fel a csöndet. Két magányos biciklis éri el Németjářfalut, Deutsch Jahrndorfot, Nemecké Jarovcét a magyar–osztrák–szlovák hármas határon. A nyeregből egy pillantást

vetünk az elhagyott osztrák határőr laktanyára. A dupla szögesdrótkerítés, a taposóaknák, az elektronikus jelzőrendszer helyén kukoricaföldek. A földúton szembejövő második traktor már magyar rendszámú. Felkapaszkodunk az autópálya felett átívelő hídra. Csepergő esőben Rajka utcáin. Az öt nap alatt 450 kilométert tettünk meg. Betoljuk a bicikliket a vasútállomásra. Várjuk a vonatot.

kép | Xiaomeng Zhao, lensculture.com